

PESTEN

Szombaton

VILÁG

1841.

December 4-én.

VILÁG politikai, tudományos, művészeti folyóirat. ISMERTETŐ gazdasági társalappal eddig minden héten két-két íven jelenik meg. — Szerkesztőség szállása Sebestény utcában 288-dik számú alatti házban földszint. Egy sor hirdetés 3 kr. pengőben.

Előfizetés a „VILÁG” 1842^{ik} évi folyamára.

A „VILÁG” folytatva kezdett irányát jövő 1842^{ik} évben két ív politikai tartalommal, s a tárgy-bőség úgy kívánván mellékletekkel is bővülve, jelenedik meg. Mihez képest az előfizetés feltétele, helyben, házhozvitellel egy évre 10 frt, félévre 5 forint pengőben; postán egész évre 12 forint, félévre 6 forint pengő. — Auszriából és a külső tartományokból csak a bécsi postán fizethetni elő. — Kérünk t. ez. előfizetőink, hogy címeket hibátlanul, megrendeléseiket pedig idején beküldeni sziveskedjenek, hogy kívántatásához képest intézhessük kiadásunkat. — A jelen évnegyedre még néhány példánnyal szolgálhatunk. Mivel azonban folyvást az új iránytól, azaz a 66^{dik} számtól jönnek megrendelések, szükségesnek tartjuk nyilvánítani, hogy már teljes példánnyal nem szolgálhatunk ugyan: de ha annyi számmal kívántatnának példányok, mennyi költségünket fedezi, készek vagyunk a t. ez. közönségnek második kiadással is kedveskedni. — Bővebben külön programánkban. —

A „Világunkban XYZ aláírással eddig megjelent s még ez év végeig megjelenendő cikkek a ránk következő év első havában e cím alatt XYZ könyv Gróf Dessewffy Auréltól külön füzetben fognak kiadni. Kik azt megszerezni ohajtják, tegyenek újságelőfizetéskor felőle említést és 40 pengő krral többet fizetvén, azt további költség nélkül január hónap lefolytában tőlünk kézhezveendik. Könyvárusoknál e füzet ára 1 pengő frt lesz.

Tartalom Magyarország és Erdély. Kinevezések. — Közügy: a Reformokról. — Heves-megyei beiktatás és közgyűlés. — Zólyom-megyei közgyűlés. — Beregh-megyei közgyűlés. — Tolna-megyei közgyűlés. — Thuróczy közgyűlés. — Győr-megyei közgyűlés. — Takarékpénztár. — Erdélyi országgyűlés. — Ausztria: (az új bélyeg-törvény első gyakorlati évében stb.) — Orosz- és Lengyelország: (amalgamisítói rendszer s nemzetörlesztő ukázok; angol táncz, lengyelek javára). — Spanyolország: (híresztelt európai Congressus, spanyol ügyben). — Nagybritánia: (a walesi herceg születésekor a csillagok állása s ezekből jövődjére jóslatok stb.) — Németország. — Schweiz. — Belgium. — Amerika: (Mexikóban a zendület mindinkább növekedő erőre kap). — Vegyes hírek. — Ór: Budapesti hírek. Nagy-Károlybul ezüfölvél. — Gyapju tudósítás az angol-magyar intézet írószobájából. — Intés az Erdélyi Híradóhoz. — Egy magyar szításlegénynek Éjszakamerikából Szegzárdrá édesanyjához és testvéreirez írt levele. —

Magyarország és Erdély.

Ő es. s apost. kir. Felsege Gebhard Ferenczet a pest. kir. tud. egyetemnél theraphia specialis és orvosi gyakorlat tanítóját s Vallner Antalt a magyar kir. udv. Kanczelláriánál szegények és adózók ügynökét magyar nemeselevéllel méltóztatott legkegyelmesebben megajándékozni.

Ő es. s ap. kir. Felsege a marmarosi kam. igazgatósági ülnök- s aknai előadó-hivatalra Grünsehner János ugyanottani kam. igazgatósági jegyzőt méltóztatott legkegyelmesebben kinevezni.

A nm. magyar kir. udv. Kamara a pancsovai só- s 30ad-hivatalnál megürült beszedői helyre Schrodt Ignácz mitroviczai kir. só- és 30ad-el- lenőrt alkalmazá, s a diósgyőri koronai urodalmi tisztartó-hivatalra Szurcesányi Ernestt turio-remetei kam. urodalmi ispánt mozdítá elő. — Wirtenberg Antal lykavai kam. urodalmi erdőmester oct. 23^{án} meghalálozott.

Berényi Manó desaknai sóbeszedő parajdi sóbeszedővé tétetett által.

☞☞☞ **A Reformokról.** Abátor és lelkes férfiú mindig jobbra törekszik: a kegyes gondviselés által belénk lehelt, s a legörvendetesebb gyümölcsöktől kísért szent törekvés ez. Mikéant egyedek keblében mélyen rejtezik, úgy foglal el ezen isteni vágy egész nemzeteket is, s ott, hol nagyobb mértékben mutatkozik, legméltóbb bizonyossága a fiatal erőnek, melly az emberiség rendeltetéséhez feltörekedve, annak jólétét s szellemi üdvét iparkodik megalapítani. A nemzetek ezen buzgalma a jobbért, atyja a reformnak, melly nem egyéb, mint változtatása a státusintézetekben mostanig főnállottaknak: mert valamint minden emberi művön, úgy bizonyára az ősidőkről ránk maradt státusintézetekben is fog időről-időre valami találatni, mi alaposabb vizsgálatot meg nem állván, épen azért egy más, a czélnak jobban megfelelő intézet által pótolandó, s ennek valóstása teszi a reformot. Szerencsések azon nemzetek, mellyeknél a reformok ezen szellemben vitetnek, hol csak mély belátás, s az ettől vezérlett legalaposabb megítélés törnek a státusintézetekben eddig fenállottak fölött pálczát, s tesznek szilárdabbat helyökhöz! Illy bölcs reformok alatt díszlik föl a jelen szerencséje, s tétetik le alapja a jövőndő nagyobb szerű fölvirágzásának; a nemzet elég sebes léptekkel halad a tőkély felé, melly jóllehet csak ideál, még is mindig jobban és jobban megközelíthetetik. — Szeretném a státusintézetekben reformot azon szabályok alá vetni, mellyek az ipar mezején a gőzerőt kormányozzák; ez, ha ép

értelem ragadja meg s általa ügyesen igazgattatik, sebesen s könnyen viszi czélhoz a legnehezebb terheket is, összekapcsolja az el-távolítottakat, erőt ad s elősegíti szerencséjüket! — Így a reform; ennek is józan értelem által kell okosan intéznetnie, s csak úgy vezetni az emberiséget gyorsan magas czéljához. De valamint amaz, ha magunkat eszelősen rá bizzuk, rombolólag szétzajog, összezúzizza a tulajdont, s a magokra-hagyottaknak veszélyt, sőt halált egy pillanatban hozhat: úgy hathat a csupán phantasiából eredett reform is rombolólag, és sanyalódásba, sőt halálba ejtheti a nemzetet; mert az eszelős reform ma lerontja, mit csak tegnap épít, s folytonos változásokat hozván, az által a jogviszonyok bizonytalanságát, s minden kiszámítás lehetlenségét okozza; bátortalanítja a jobbakat, s szabad tért nyitván a rosszaknak zavarosban halászásra, ez által egész seregét költi fel az elégtelenségnek, kik egymás elleni harcukban enyészetet idézik elé a statusnak, ha csak — az illy reformok zavarát elkerülni akarván — jobbnak nem vélik, magokat az önkény karjaiba vetni s általa lábbal tapodtatni. Nem említem az egykor dicső Athenét, mellynek csekély, de intenzív erején a perzsa birodalom világhódító hatalma hajótörést szenvedett, a míg az bölcseségét megőrizte, de melly csakhamar önállóságát veszte el, mi-helyt eszelős reformoknak magát átengedé. Tekintsünk nyugoti Európára 1789-től maig! A reform dühe ott millió ártatlanok életébe került, a vagyonosakat szegényekké, a vakmerőket gazdagokká tevő, végre pedig magát szelíden egy kényúr alá vetette, míg utol-jára csak a megerősült győzelmek kegyétől függő, ezen eszelős reform által szétrombolt státustestet önállóságától egészen megfosztani! Élvezzük tehát e gőzerőnek minden jótéit, élvezzük a reformot teljes kiterjedésében, de vigyázzunk, nehogy rombolva szétzajongjon!

Mellyek tehát a reformok elvei, mik a nemzetre jótékonyan hatnak? — A gondviselés lelkünknek felséges erőt ada, s lényének törvényeket szabott, mellyeknek pontos teljesítését mindig áldás követi, megsértése pedig csakhamar szerencsétlenséget idéz elő. Valónk ezen törvényeinek szoros ismérte, s azoknak ügyes használata a kezdendő reformoknál, azaz: a reformok bölcsellete, azoknak legfelsőbb elvök. Ismerd meg magadat! állott Görögország egyik leghíreseb templomának ajtaján; azért:

Iör, Mihelyt egy nemzetnél hiányok mutatkoznak, szükséges halhatlan lelkünk azon törvényeinek kikutatása, mellyek a státusintézetekben megsértetvék; erre pedig szélesebben elterjedt alapos ismértek kívántatnak meg, hogy meggyőződjünk, miszerint e bajok főoka, a lélek törvényeinek nem tudása; innen következik, hogy a reformok fölve ez: gondoskodjatok alapos ismértekről — mozdítsátok elő tehát az elemi s felsőbb iskolákat, gondoskodjatok nemesak az ezekben alapos tanításokról, hanem hogy növendékeiteknek kedvök is legyen a tanítottakat sajátukká tenni, azaz: kerüljétek a felszínességet, mert ez sűrja minden tudományos igyekezetnek, különösen a felsőbb szakokban, hol az egész élet működéséről van szó.

2or, Miathogy alapos ismértek terjesztése nem pillanatnyi munka, ne legyen a reform hamarkodott; különben a lélek törvé-

nyibe ütközik, mivel ezek nem elég alaposan ismértettek meg, s hitelét vesztvén tulajdon előmenetelét gátolja.

3or, Mi egy másik előlépésnek alapját teszi, hamarabb felállítandó, különben ezen utóbbi nem sikerülhet.

4er, Ugyanazért őrizkedjünk mindennek előtt a jogtalanságtól; mert ez a nemzet lényét emésztvén föl, azt alávaló és nyomorúvá teszi, míg a szent jog minden áldás és tenyészetnek alapja, minden ipar s kereskedésnek főfeltéte (producense?) alapos magán- és fenyítőjog, czélirányos törvényszerkezet igazságos bírószékekkel egybekötve, sokkal hamarabb virágoztatják fel a nemzetet, mint száz meg száz politikai reformok, ha ezek mellett a jogtalanság augias-istállója tisztítlanul marad. Az egyszer megállapított jog előtt minden nagy és kicsinynek meg kell hajolni, az adott szót hatalmas vagy gyöngétől tartatni, a szándékosan megsértett jogot mindig s mindenütt büntetni; ezek után a jövedő könnyen fel fog világosulni, s milliókra, kiknek most létök terhökre van, áldás terjéni. —

5ör, Minden jogreformnál azon elv tartassék, hogy az csak jövőre hasson, s hogy azért, a reform idejeig szerzett jogok érintetlenül maradjanak, mert különben a reform jogtalanság lenne, s így a 4dik elvbe ütköznék.

6or, Ha az eddig élvezett jogokat a közjónak feláldozni szükséges, úgy mindennek előtt a feljogosítottak nagylelkűségétől kell próbálni az önkéntes lemondás kieszközölését, mert az által a jogtalanságnak még árnyéka is elkerülte. — Volenti non fit injuria — De ha ez nem valósítható, akkor a szemebetűnő szükség csak úgy igazolhatja a reformot, ha a jogosított kármentesítették; különben az illy elvétel jogtalanság leend, mert a közjóhoz mértéken túl járulni senki nem tartozik, ez pedig az illy kárpótolatlan elvételeknél történék. Mi sem assa alá jobban a tulajdon magas eszméjét, mint a vagyontalanok azon nagylelkű cselekvénye, midőn politikai reformoknál, egyiktől akarhatja nélkül elvett tulajdonát másnak adják. Ennél semmi könnyebb ugyan, de igazságtalanabb s ugyanazért veszélyesebb sincs.

7er, A reformoknak a végrehajtó hatalom gyengítését távolítani kell; mi sem ártalmasabb, min a törvények végrehajtását gátolni, s a lehető túlesapongás aggodalmából épen azt eszközölni, hogy majd semmi törvény nem uralkodik, mindenki — nem mint kellene — hanem mint ő akarja, jár útján s a nemzet minden jó törvényei mellett is mások után marad el.

Pillantsunk a többi nemzetekre, hol üdvösen történtek a reformok, ott ezen elvek uralkodnak, s milly szép virágzást hoznak! S a mi derék magyar honunkban nem lehetne-e ez így? Csak nekünk nem volna szabad e pályán előmenni? — kik körülzünk, s látván e lelkes nemzetet, erőteljes institutióit, ép fejeit, biztos remény támad bennünk a jövendőre.

Heves megyei főisp. hely. beigtatás és közgyűlés. Nov. 23kán tartotta ngs zsadányi és törökszentmiklósi Almásy Gedeon kir. tanácsos úr, főispáni helyettesé kegy. kinevezetése következtében Eger városában díszes bemenetét. Az ügynevezett kölyukhoz érkezett fényes küldöttségtől üdvözöltetett; mellynek, s mintegy 40 díszesen öltözött nemesnek, és számtalan tisztelkedőnek kíséretében 3/4 órákor délután Eger városába beérkezett, hol a városi küldöttségtől fogadtatván, az egyenruhás polgárok s czéhbellek rendezett sorai s a tömördek nép „éljen” kiáltásai, zenészet és taraczk-durrogások közt a megyeházához érkezett. Itt újabb megyei küldöttség Frimm János prépost s kanonok úr szónoklatával üdvözölte. Önga a küldöttségek üdvözléseit érzékeny és tömört-tartalmú beszéddel köszönte, melly után a megyeházban számára készített lakába vonulva, Borsod szomszéd megye, s a Jász- és Kun-kerületeknek követség általi tiszteletkedéseit fogadta; kiket, és számos megyebélit, öszvesen mintegy két százat, gazdagon megvendégt. E vigalom után patriárka egri érsek örökös főispán úr nagyszerű fáklyás zenével tiszteletet meg. — Másnap november 24kén a szentlelek segélyül-hívása után 11 órákor Papszász másod-alispán elnökle alatt megnyitott az évnegyedi közgyűlés, mellyből küldöttség neveztetett ki a mlgos helyettest meghívandó, ki megjelenvén, éljen kiáltások közt elnöki székét elfoglalá, s a megye Rendek ékes beszéddel köszönté, mellyre a köztiszteletű főjegyző úr válaszolt a Rendek nevében. Ezután a Helyettes úr a megye táblahírait, több érdemdús egyénnel szaporítva, a gyűlést elosztatá, fényes lakoma zárta be a nap ünnepét. Köv. napon (nov. 25kén) a jegyzőkönyv felolvasása után, a Helyettes úr a tisztújítás határ napját f. év dec. 14kére tűzte ki, mit a KK. és RR. örömiük bizonyoságuil húzamos éljen-kiáltással fogadtak. E közelgő tisztújításra nézve némi határozatok voltak hozatandók, mellyek közt legnagyobb szóváltásra adott alkalmat, vajjon a szomszéd-megyék meghívassanak-e, vagy csak tudokra adassék a tisztújítási határnap? O. G. meghívatni kívánta, S.L., V.K. s többen a gyakorlat szerint, s a viszonyossághoz képest, mellyel voltak a szomszéd-megyék, csupán tudomásul adni kívánták; de B. J. kifejtvén, hogy ezen tekintetben gyakorlatra nem hivatkozhatni, mert mind a meghívásra, mind a csupáni jelentésre, mind pedig mindezek elmulasztá-

sára nézve a viszonyosság tekintetében vannak példák, — jelesül szomszéd Pest megye utóbbi tisztújításra Heves megyét nemcsak meg nem hitta, de arról nem is tudósította; — ugyanazért határozattá lön: **Tör.** hogy a szomszéd-megyék meg nem hívatnak, s mivel a hírlapokból úgy is mindenki megtudhatja a határnapot, a külön tudósítást nem tartják a RR. szükségesnek. **2or.** A tisztújításra nézve szavazatjogot senki más nem gyakorolhat, mint ki a megyében birtokos, vagy lakos; a nemesi egyének mind, kik a 16dik évet túlhaladták, legyen bár tanuló vagy egyházi növendék is*). **3or.** Azon nemnemesek, kik a nemesi jog e legszebb gyakorlatába magokat becsúztatni, s azt bitorolni akarnák, fogassanak el, s kemény megfenyítés végett törvényszék elibe állittassanak. — Ezek után még más tárgyak is kerülvén vitatkozás alá, azok között a mezei rendőrségi eljárás is, melly, mivel e megyében a sz. bírákra van bízva, kik e terjedelmes megyében különben is igen elfoglaltak, ezek száma szaporíttassék; minek következtében meg fog kéretni a nm. Helyt. tanács, hogy 4 szolgabírói, ugyanannyi eskütti, valamint még a gyöngyösi, és a tiszai járásokban egyegy eskütti hivataloknak felállítását helyben hagyni méltóztassék. — Így a gyűlés csak 3 órákor délután oszlott el, mellyet a patriárka érsek, és gr. Castiglioni táborvezér is diszesítettek jelenlétökkel. — Adja az ég, hogy tisztújításunk a közohajtás szerint csendes, békés és örömteljes legyen!

Zólyom megyéből november 26kán. Nov. 16kán kezdődött s 20kaig bezárólag első alispánunk elnöklése alatt tartatott évnegyedes közgyűlésünkben — mitán időközben lefolyt több vonású tárgyak tartalma az egybegyűlt RRkel tudatott, s az előadandó iratok sorozata kimondatott volna, — a kisgyűlés jegyzőkönyvének meghitelesítése után, felvetetett legelőször a nm. kir. Helyt. tanácsnak intézménye, miszerint azon megyei végzésre, mellynek erejénél fogva a vegyesházasságok egybekötésére evang. lelkészek hatalmaztatnak, felvilágosítás kívántatik; minek következtében új felírásához a vegyesházassági ügyben hozott minden határozatnak felvilágosítás gyanánt mellékeltetése rendeltetett. — Egy a rom. cath. hitről a protestansra áttérni akaró nőszemély további szándéka kihallgatására vegyes küldöttség kinevezését a nm. kir. Helyt. tanács elrendelvén — ennek meghagyatott, hogy azon nőr rögtön kihallgatván, a dolog eredményéről még ezen közgyűlésnek jelentést tegyen. — Olvastatott ez után Belánszky József megyés püspök ö mlga levele, mellyben megírja, hogy Zomborka Pál kiadott, de tüstént ünnepélyesen visszahúzott vallásos reversalisát, a megye végzése ellenére, ki nem szolgáltatta. Melly határozott nyilatkozása folytában, mitán az a megyei végzésnek nyilván ellenállana, ügyészi kereset — Zomborka reversalisának visszaadására pedig ügyészi pártfogás rendeltetett, a leveleket visszakiadván ő perütja kijelelve lévén. — Besztercze város levele, mellyben a magyar orvosok s természetvizsgálók jövő évben, városa keblében egybegyűléndését örömmel tudatván, ezek szíves fogadására s szükséges rendeletek megtételére a megyei RRet megkéri, felolvasatván — a szükséges előkészületek redbehozatalára megye részéről is küldöttség neveztetik, s erről a város értesítetik. — Plathy György főbíró indítványja, hogy az adó behajtása, az adózók sorsát súlyosbíto katonai kéz által ne eszközöltessék, ez úttal el nem fogadtathatván, az országgyűlési utasításokkal foglalkozó választmányhoz utasított. — A nm. m. kir. Helyt. tanács intézménye az ausztriai örökös tartományokba kiadandó útleveleknek deák, vagy deák-magyar nyelvbeni szerkesztését meghagyván; ezen rendelet csak azon szempontból, hogy az utazók ne hátráltassanak, teljesedésbe hozatik. — Ezt követé a magtárak vizsgálásáról alispáni jelentés, mellyből a besztercei élettárnak zab s rozsbán nevezetes hiánya kitüvén, — azaz sáfarkodó biztos Sz. J. hivatalától rögtön felfüggesztetett, s terhesb kihágásai is napfényre hozatván, ügyészi kereset alá vétetett. — A „Mezei naptár” 240 példányban megvétele, s helységek közt elosztása végeztetett. — Végre Thuróc megyének a főpapak főispánságát tárgyzó, Fejérmegyének a gyosírók iránti, Csanádnak a kir. táblához nevezetni szokott primási ülnökök, s húsárlás eltörlesztését kívánó, Borsodnak a fölösleges papi javakat s Bereghnek az új hónap nevetek illető levelei, a jövő országgyűlésre utasítást tervező választmányhoz utasítottak. — Közgyűlésünk határnapja jövő évi február 15kére. törvényszékünk pedig 21kére tűzetett ki. — Megyénk politikai szelleméről közelebről.

Bereghből november 22kén. — A ki Beregh megyének mult országgyűlésre adott követi utasításait, s az azóta tartott közgyűléseken, publico-politikai tárgyakban keletkezett határozatit megtekinti, az távolról sem fog kételkedni: hogy e megye tanácskozási tereméből a tespedés vesztglő iránya rég száműzetett. — Ki pedig a köztanácskozások folyamatát, kisebb részleteiben, éber figyelemmel követi; ki a rendek sorában álló egyének gondolkozása módjával közelebről ismeretes: annak nem lehetete teljes meggyőződést nem szerezni a felől, hogy a különböző árnyéklatú haladás elvét politikai hitének valló nagyobb többség között, a szélső szinezetű-

*) Szabad legyen e végzés épen utolsó része czélirányossága felett némi kétkedésünket nyilvánítani. Szerk.

ek, egyfelől sokkal inkább túlzó szabadelműeknek mutatkoznak, hogysem a másfelől állók a hátralépésre hajlandók lennének. — A közérdekű kérdéseknek, illy szellemű megye által mikénti tárgyalása, azon hírlap szerkesztőse előtt, mely a megfontolás elvére alapított haladás organumául lépvén föl, a nemzeti közéletet, aljas pártérdek mellőzésével, híven kívánja tükrözni, minden fontosság nélküli nem lehet. És e tekintetből föltevém magamban a „Világ” érd. szerkesztőségét a bereghí közélet érdekeseb jeleneteiről — ha ugyan igénytelen közléseimet, becses hírlapja hasábjába fölvételre méltóknak találndja — időrül időre értesíteni. Mert habár jól tudom is, hogy az időszi sajtó útján, az olvasó közönség előtti erőteljes föllépésre, különös ösztönszerű hivatás, sok-oldalú miveltség, s a politikai tanulmányok szerzteágazó nemeiben folytonos studium, és kitünő jártasság kívántatik, s ha bár tehetségim gyöngesége, erőm parányisága érzetében, azon nagy munkához — a nemzeti élet mozgalmait híven visszaadó nagy tükör föllállításához — mesteri kezekkel nem járulhatok is: — úgy hiszem mindazáltal, hogy az alkotmányos átalakulás fontos korában, midőn „bölcs belátású férfiak, az időszi sajtó vett irányából, a nemzet romlását rettegik”, e nagy hazafiak, e bölcs belátású férfiak, biztos vezérlete alatt, a nemzeti fölemelkedés békés kifejlésén közremunkálni, minden, bár gyöngye erejű, de hű polgárnak, mellözhetlen, édeserős kötelessége. — Távól tehát a visszariasztó szűkkeblűségtől, megkezdem értesitésem, a folyó hó 15dik és követek. napjain, első-ispánunk elnöklete alatt tartott évnegyedes közgyűlés ügyelemre méltóbb eredményei közlésével; — most, és jövődöre elhatározottan kijelentvén: hogy azon elmbe tűzött főcélpont, melyet lehetőségig megközelíteni szándékozom, semmi egyéb, mint az, hogy egyszerű, de hű rajz, s minden egyoldalúságon felülemelkedett, igazságszeretet legyenek tudósításim jellemző bélyegei. —

A gyűlés első napján (november 15kén), szönyegre jött tárgyak között, közfontosságnak leginkább a következők: — 1) Azon okleveleknek, miknél fogva Cs. és P. nemzetségek, a megyétől, ez előtt néhány évvel nemesi bizonyítványt nyertek, a nm Helyt. tanácshoz, eredeti minőségben teendő fölterjesztésük, most már sürgetőleg, s ő Felsége egyenes meghagyásából rendeltetvén; voltak a Rendek között, kik azon véleményét nyilvánították: hogy a mennyiben olly egyéneknek, kik a nemesi kiváltság használatában vannak, a szokott testimonialist kiadni, a fenálló normalis rendeletek szerint is, a megyei hatósághoz tartozzék, s e mellett a megye a bizonyíték alapjául szolgáló adatok perenkívüli föl nem küldésének gyakorlatában lenne, ezért a kívánt fölterjesztést továbbá is megtagadni lehetne. Azonban e vélemény ellenében megjegyeztetvén: miként mind a nm. Helyt. tanács, mind a megyék, ő Felségtől nyerték azon jogot, hogy a nemesi ügyekben bírászkodhassanak, — és így, valamint a felsőbb bírászkodást ő Felségtől elvonni, úgy az adatok eredeti felküldését, miután az ő Felsége egyenes meghagyásából rendeltetik — megtagadni teljességgel nem lehet, — az adatok fölterjesztése nagy többséggel elhatározottatott. — 2) Pest megyének a Pesten föllállítandó reform. főiskola tárgyában, a dunamelléki illető egyházi kerület tervét közlő levele folytában, a szolgabírák megbizattak, hogy a megyei közbirtokosokat, ezen a nevelés előmozdítása tekintetéből olly üdvös intézetnek tettleges pártolására szólítsák fel. — 3) Határozata lévén e megyének, mely szerint a tisztí közügyész, a marha-hús ára szabályozását mindig az évnegyedes gyűlésnek első napján kötele emlékezetbe hozni; — e tárgynak szóbahozásával az eddig komoly s illdelmes tanácskozáások, rögtön szenvedélyes, féktelen, restorationális kitérősekhez hasonló, és a hely szentségével merő ellentétben álló rivalgásokká aljasultak. — A Beregszászban lakozó, s csupán e tárgy miatt, mint máskor úgy most is, a közgyűlési terembe felesődült kortesnemesek ugyan is, szóhoz sem bocsátván a Rendek közöl azokat, kik az ideí szük szénatérésre, s azon kívánatnak, hogy egyes polgárok a közönség érdekei miatt károsítassanak — jogtalanságára figyelmeztetve, az eddigi különben is esekély (S és 7 v. kr.) árnak fölemelésére vagy legalább megtartására kívántak szavazni, — minden tisztelet s illendőség mellözésével — „nem lehet” — „nem marad” — „fél fontot ad egy font helyett” — „olcsó a marha, nem lehet eladni” — s több hasonló, rövid de hangsúlyos okoknál fogva követelték az eddigi ár leszállítását. — Azonban elnök alispánunk, inkább figyelve a zöld asztal körül ülő Rendeknek, önmeggyőződésével is egybehangzó véleményére, hogysem a zajgó néptömeg önző kívánatára, a „maradjon” szót végzésekép kimondá, és az ez ellen továbbá is felkiabáló — úgy látszik — alvezérkortest, a kimondott határozat iránti engedékenységre figyelmezteté. — 4) Csanád megyének a mézarszéki jog eltörlesztését ajánló levele felolvasatván, egy szabadelműségéről közönségesen ismert táblabírák által határozottan kimondatott „hogy az egyes polgárok törvényes jogainak, a szabadelműség principiuma szerint is sértetlenül kell maradni; — mert a tulajdont a törvényhöz sem veheti el; — és ha a tulajdon jog sérthető, úgy mindegy, akár alkotmányos országban, akár az absolutismus önkénye alatt

élni.” — Melly nyilatkozás hangosan kitérő közhelyeslést nyert *) és csak később emelkedett két szózat, mellynek egyike a mézarszéki jognak nem ugyan elvételét, hanem teljes kárpótlás mellett, önkéntes lemondás általi megszüntetését, e megyének a székek s egyedaruság eltörlesztését ohajtó szellemével megegyeztetetők vélté; másika pedig e tulajdont nem tulajdonnak! csak földesúri képzelte jognak!! tekintette, Erre több czáfolat keletkezék; azonban az elnöknek oda irányzott véleménye: hogy ámbár Csanád megye levele, a mennyiben az adózó nép sorsa koránsem olly rossz, mint minőnek e levélben rajzoltatik, alaptételében ingadoz; mindazáltal a törvényhozás köréhez tartozó tartalma miatt, bővebb megfontolás és véleményadás végett, az országgyűlési tárgyakkal foglalkozandó küldöttséghez utasításék, közakarattal elfogadtatott. — Nekem a csanádi levél hallásakor önkénytelenül toladott emlékezetembe azon — állítólag Brougham lordtul szerzett — angol satyra, mellynek végsorai, az „utazás Északamerikában” című jeles munkában, ekép közöltetnek: „adó — nehéz adó — minden articulustól, melly szájunkba megyen, melly testünket fedi, s a mi lábunk alatt van, stb. stb.” — 5) Indítványba tétetett, hogy jövődöre az országgyűlésre küldetendő követek, elválasztásuk alkalmával, hittel köteleztessenek arra: hogy utasításikat pontosan megtartandják, s az országgyűlés bezárásától számítandó hat év alatt, kormányi kinevezéstől függő semminemű hivatalt nem vállalandnak el. — Az indítvány első része egyhangulag pártoltatván, utóbbi részére többek által megjegyeztetett: mikép bizodalmat csak bizodalom szűlhet, — ellenben bizodalmatlanság ingadoztatja az erényeket; — és hogy e kitünő hazafi elvonatnék, a kormány és nemzet között kifejtett kölcsönös egyetértést csak gyöngíthetné; — a Rendek többsége mindazáltal, a föltett indítványban a nemzeti jogok biztosítását vélvén feltalálhatni. — az általában elfogadtatott, s egyszersmind a határozatban kijelentetett, hogy ha a közbizodalom olly férfiban központosúlna, ki hasonlú hivatallal már elébb megfűszertetett, az csak olly feltét mellett választathassék el, ha hivataláról azon ideig, míg követi pályája tartand, lemondana. — 6) Fejér megye felszólítására. Nádor ő fensége megkéretni határozottatott: hogy az országos Rendek naplójának, hasonlól a főrendi naplóhoz, sebes írók általi hű szerkesztése tekintetében, czélszerűleg intézkedni méltóztassék. — 7) Borsod megyének a papi jövedelmek szabályozását, s egy részben nevelési czélokra fordítását indítványzó levele, az országgyűlési utasítások kifizetésére kirendelt küldöttséghez utasítottatott. — De már ez alkalmal is érdekes eszmecserék fejledeztek, leginkább azon kérdés körül: vajjon a clerus tulajdonosa-e, vagy csak usufructuarius a papijószágoknak? A tulajdonosság mellett felhozott okok között kiemelésre méltó különösen: hogy a királyi adomány tulajdoni jogot ad, különbség nélkül, legyen bár az adományozott egyes személy, vagy morális testület, — és hogy a főpapak jószágaitak, királyi adomány mellett, sőt többen közöttük — mint az esztergomi apát — azon joggal is bírják, melly szerint a jószágok részeit ismét másoknak adományozhatják, másokra praedialis nemesi kiváltsággal s kétségtelen tulajdoni joggal átruházhatják. — Ellenben az usufructuatio eszméjét pártolók, a borsodi levélben foglalt okokhoz ragaszkodván, azokon felül, a nemesi és papi jószágok iránt kelt királyi adománylevelek között lényeges különbséget láttak azért, mert amott a birtok, az adomány ereje mellett a vérszerinti örökösökre át a megy, midőn itt, minden papi egyén halálával, a magvaszakadás esete állván elő, az adományt a hivatalos örökösökre nézve mindannyiszor szükség megijítani. — 8) Bizonyos — arendalis követelésből eredett, kártkövetelő, szóbeli perben, — melly, minthogy 8 kereset levélből, egy comparitióból, s egy replicából áll, Bereghben 8 fejű sárkány* nevezet alatt ismertes, — legfelsőbb helyről — az egy kereset alá tartozó követeléseknek, több részre szaggatása miatt — az elválasztott szóbeli per utját megsemmítő, már elébb érkezett k. parancsolatra, a mult évnegyedes közgyűlésből fölterjesztett, és e parancsolatot azért — mert az 1836iki XXik t. cz. 5ik § szerint, a szóbeli perben hozott ítéleteket, csak birtokon kívül, és csak a megyei törvényszékre lehetne feljebb vinni — törvényellenesnek fejtegető föllírás folytában, a megyéhez újabb k. parancsolat érkezvén, mellyben annak — hogy a főkormányzék a per érdemébe bocsátkozni teljességgel nem kívánt — világos kijelentése mellett, az elébbi parancs foganatosíttatni rendeltetik; — ezen bár tartozó engedelmességgel fogadott legfelsőbb rendelet, hosszas és élénk vitára nyitott mezőt. — A RR. egy része ugyan is, az önkény minden neme között legsúlyosabb bírói önkény korlátozására szolgáló legfelsőbb intézkedést, mellyel a főkormányzék, ő Felsége nevében, s ő Felségt; mint a törvények legfőbb végrehajtóját, törvényesen illető jogánál fogva — a kereset érdemének érín-

*) Örömmel üdvözeljük a kényes tapintatot, mellyel a szabad gondolkodásokról olly méltán ismertes bereghí Rendek a józan haladást kéros újításoktól megkülönböztetik.

tetlenül hagyása mellett — csupán felperes által önkényesen választott, — a bíró által pedig önkényesen megállapított, s az illető új törvény szellemével, tartalmával, s végrehajtásával összekötött procedurára nézve rendelkezik, — úgy, mint rendelkezni szokott a hasontermészetű visszahelyeztetési, határ-ujítási, s világos örökösödési summás perekben is — törvényszerűnek, szükségesnek és üdvösnek vallotta; — a RR. más része azonban, a szóba hozott rövidítési, másrészt pedig szóbeli perek között, minthogy ez utóbbiakra nézve a törvény az appellatorium forumot, kirekesztőleg a megyei törvényszékben jeletle ki, létalapos különbséget látván, és az elébbi felírásban kifejtett okokhoz továbbá is ragaszkodván, e parancsolatot az országos sérelmek sorába kívánta följegyeztetni — A kérdés szavazat útján döntetett el; — mellybe a hús-árszabály miatt megjelent kortes nemesei közül is azok, kik még ekkor székelyen nem oszlottak, részesítették; — sérelem mellett 40, nem sérelem mellett 32 szavazat számítottak föl. —

A gyűlés másodnapján november 16kán. 9) Fölvétetett a nmlgü Helytanács intézvénye, mellyben e megye, s a benne kebelezett, vérhatalmu munkácsi és szent-miklósi uradalmak részéről, mult 1840ik év mindkét feléről, fölterjesztett rab- és bünper-lajstromok iránt, némelly észrevételek tétetvén, — a bünperlek előmozdításában nagyobb szorgalom, s az efféle lajstromok ezentuli pontosabb készítése ajánlatik, — s végre meghagyatik: hogy a mennyiben a rabok közül sokan, mintegy szokás szerint, 50 vesző-, korbács- vagy botütésekre ítéltettek, — a testi büntetések osztásában, a királyi curiának, legfelsőbb helyen is jóváhagyott gyakorlata által meghatározott mérték megtartassék, — mindezek iránt az alispán és az ügyészi hivatal tétetvén felelőssé. — Melly intézvénynek az alispáni felelősséget, és a testi büntetések mértékét magában foglaló részére föliratni határozatott: hogy az alispán, a törvényszék elnöke nem pedig felsőbb bírója lévén, valamint ennek bírói ítéleteit nem változtathatja, ugy azokért nem felelhet. — Egyébiránt a törvényszék által kimondott testi büntetések, a törvényben kiszabott mértéket ez ideig sem haladván meg, — ámbár a RR. az emberiséget lealacsonyító testi büntetéseknek, annyira nem barátai, miként azok végképi megszüntetését meleg kebellet ohajtanák; — tekintve mindazáltal a börtönök mostani szerkezetét és e megyében szűk kiterjedését, nehogy a kisebb, vagy csak első ízben bűnös, a megrogzított gonosztévők közzé, hosszabb időre bezáratván, erkölcsében szüntegy, mint a börtönök bűzhödt levegője miatt, egészségében gyökeresen megromoljon, — s nehogy azon már máskor megtörtént eset, melly szerint a börtönöknek minden $\square$ ölen 7 rab szállását ismét visszakerüljön; — mind addig elkerültennek látják a RR. azt, hogy az eddigi gyakorlott büntetési rendszer, jövőre is megtartassék, — míg e megyében czélszerűbb javító-ház, — mellynek építtetésére a felsőbb engedelem ez alkalommal is szorgalmaztatni rendeltetett — fog fölállhatni. — 10) A mult közgyűlésen, bizonyos sósalszok mikénti büntetése tárgyában keletkezett határozás folytában, a nmlgü Helytanács által odantartatván a RR. — hogy országgyűlési rendelkezésig a királyi kincstár bírósokodását, a foganatba vételnél kimutatott vonakodás által ne hátráltassák, és a vereczkei harminczados ellen elhatározott tisztí köz-ügyészi kereset szüntessék meg; — a RR. továbbá is az elébbi határozatnál kívántak maradni. — 11) Néhai B. A. által, megyeheli B. mezővárosában, királyi vegyes adományjal nyert, s halála után, a leány ágon jövő oldalagos örökösök által, a befektetett — követőleg — ősi pénzek, és javítások czime alatt elfoglalt, — mindazáltal a királyi fiscus részéről magvaszakadasi perbe fogott, és a per lefolytaig, 1830ban legfelsőbb helyről érkezett parancsolat következtében zár alá vett részjóság jövedelmei, a folyamodó örökösöknek, az e részben 1837ben keletkezett megyei határozatnál fogva, a zárgondnok által kifizetvén; — a fiscus folyamodására, legfelsőbb helyre fölterjesztett megyei határozatra, jelenleg olly tartalmú k. parancsolat érkezett, mellyben a határozat alapjául fölvetett indító okok hibásak- s helyteleneknek, és az illendőség korlátai tulhágásával előadottaknak kijelentvén, meghagyatik: hogy a zár-elrendelő 1830-ki parancsolat, a jövedelmekre nézve is szorosán megtartassék — A megye RR. e fontolóra vevén egy részről, hogy a fiscus, kezdetben a jövedelmek lezáratását nem is kérte, s az a felhívott első királyi parancsban nem rendeltetett; — másról, hogy a jövedelmek kiadását tárgyazó határozat indító okait részletesen czáfolva nem szemlélvén, azoknak törvénytelenségéről meg sem győződhetnek; — ő Felsőgt jobbagyi alázattal megkérni határozták: hogy a RR. e törvényeseknek tartott alapokaik helyt nem foghatósága iránt, bővebben meggyőztetni, és a k. fiscust, a jóság iránt folyamatba lévő per bevégzésének szorgalmazására utasíttatni kegyelmesen méltóztassék. (vége következik)

Szegzárd, november 27kén. A Tolnamegyei közgyűlés érdekes eredményei ezek: Az elnök-alispán Deák Ferencz urat, Zala megye 1832/3 és 1840. évi volt jeles országgyűlési követét, ki még 1836ban kitüntetett fényes hazafiai érdemének méltánylásul a KK. és RR. közkiváratára akkor főispáni helyettes, je-

lenleg főispánja által a megye táblabírái közzé kinevezetett s kit a KK. és RR. hivatalba-iktatás s e megyéhez még szorosab kapcsolás eszközlése végett szives örömei kijelentése mellett elnökileg felszólítani ohajták.

A mint a polgári érdem koszorújával országosan megtisztelt nagy hazafi a megye tanácssteremébe lépett, a számosan egybegyűlt megyei RR. által harsogó, éljen! kiáltásokkal fogadtatván a bírói hitletételével e megye táblabírói hivatalába beiktattatott. Ki is ezen, részéről mélyen érzett megtiszteltetéséért a KK. és RR. iránt valódi tisztelettel párosult köszönetét erzékenyül fejezvé ki, magát a KK. és RR. mint legfőbb kincsei közé tartozónak nyilvánítván, — emlékeztetőbe ajánlotta. — Ugyanazon nap a megyei főispán a megyének fentisztelt nagy vendégét, kinek jelenlétén minden kebel őszinte öröm s lelkesedés érzelmével dobogott. esti 7. órakor a szegzárdi polgárság nemzeti esinos egyenruhájú hangszkara kíséretében faklyás zenével tisztelte meg. — Az ünnepély helyszíne volt August Antal bíró úrnak szép izlésű kertek képező udvara, hol is Deák Ferencz urat a nagy tömeg nevében P. B. aljegyző jeles beszéddel üdvözlé. — Felolvastattak a megye főispánjának 2. rendbeli hivatalos levelei, mellyek szerint a megye alsz. bírói hivataláról le köszönt K. L. úr helyett 2dik alsz. bíróvá a földvári járásban Erős Lajos, tiszt. aljegyzővé ifjabb Bartal György urakat, végre a simontornyai megürült sebészi hivatalra Sütkei Manó urat nevezvén ki, a hitletétel után mindhármán hivatalaikba iktattattak — de ez utólsónak kinevezését B. J. t. b. mint nem tetszése szerint íles kifakadásokkal támadta-meg. — P. M. táblabíró úr folyamodást adott elő, mellyben V. G. miszlai hely. vallású pap panaszkép adja fel, — miképen L. M. szin. te miszlai romai szertartású lelkész — Kozma István reform. legényt Kovács Terka r. c. mátkájával a megkivárató szertartások elmellőzésével a papi lakháznál mindennapi egyszerű öltözetben adta öszve, s tőlök az áldást is megtagadta, — esedezvé, hogy e törvénytelen eset megrovoslását a megye annak módja szerint eszközölje. — Melly esedező levél első alispán úrnak, hogy az érintett felek törvénytelen házassága pótlólag történendő megáldására az illető lelkészt felszólítsa, s törvényszabta kötelességének teljesítésére szép móddal rá bírni igyekezék, kiadott: — melly tisztí közbenjárás ha sikeretlen maradna, f. évi mártius 29ik napján illyes tárgyakban e megyének 130 szám alatt keletkezett végzése szerint, — alakított törvényszék a bévadolt lelkész nyomban maga elibe idézvé, a tisztügyészet felperessé e alatt megpereltetvén, a feladott sérelmes ügyet az 1617: 14. t. cz. rendelete szerint megbirálandja, s a hozandó ítéletnek valóságos végrehajtással is sikert szerzend, melly törvényszéknek tagjai azonnal ki is nevezettek. — 4) Ugyan P. M. t. b. előadta, mikép Benyóvszky József r. k. hajadonnak, Fördös István ágostai vallású megyei közbirtokossal menyegzőre kelésekor — a megyés püspök a szegzárdi espereshez intézett válaszlevele szerint a 3szori kihirdetéstől kért fölmentést megtagadva, a házassági szentségeknél templombani kiszolgáltatását s a papi áldással megerősítését eltilta; — ennek következtében az ágost. vallásra áttérését magában eltökélés ezt ő es. kir. apost. Felsőgt által legkegyelmesebben megengedtetni, a 6. héti oktatás alól magát felmentetni kéri. — Komoly megilletődéssel emlékeztek a KK. és RR. ezen egész terjedelmében felolvasott folyamodás tartalmából — azon surlódásokat s lelki nyugtalanságokat okozta pásztori körlevelekre, — mellyek a vegyes házasságokban a rom. cathol. főpapak által kibocsáttattak, — e jelen esetre azonban, mivel az eltökélt áttérési nyilatkozat az áldás-megtagadást megelőzte — az 1617: 14. 1791: 26. t. cz. által meghatározott büntetés alkalmazhatóságát a KK. és RR. fel nem találván az előadott folyamodásnak legfelsőbb helyre leendő fölterjesztése mellett ezen r. c. hítről az ágostai vallásra eltökélt áttérési esetet ő es. kir. apost. Felsőgtnek az 1791: 26. t. cz. értelmében mély tisztelettel fölterjesztetni rendelték.

Túróc megyéből, november 18kán. Régi municipalis institúciókkal jár, miszerint minden katonai évnek végén, vagy a következőnek kezdetén rendkívüli közgyűlés tartatik, mellyben minden részletes számadás az illető tisztviselők által benyujtva, mint p. o. az író vagy ruházati szerek megszerzését, utak, hidak, és más megyei épületek építését, vagy azok javítását érdeklők, mintán azok előbb még a számvevőtől átnézettek volna, nyilván megvizsgáltatván, a hiteles oklevelekkel támogatott költségek kifizetése a honi pénztárnál csak ekkép rendeltetik meg. Ez alkalommal az utbiztosok s hajdúk napdíjai a főnti igazgató által elismerve jóváhagyatnak, s az egyes adózók folyamodásai, mellyeknél fogva némi kárpótlást, vagy segélyt a pénztárból követelnek, tárgyaltnak. Ide tartoznak t. i. az ügyefogyott kised árvaikat ellátó, vagy az úrbéri telkeken köbül házakat építő egyének más hasonneműekkel együtt folyamodásai. A kised 1—7 éves árva táplálásaért évenként 10 p. forint, a köbül készült lakházak hosszában s szélességében minden ölért, de a belső falak ide nem számíttatnak, sem pedig a magasság, 30 pengő kr segély nyujtatik. — Illy tárgyakkal foglalkozó közgyűlés, melly assignationálnak nevezetik, e hónap 15kén tartat-

tott, s be is véseknek némell, pedig a Rendekivevén továbbtörténtek, s azalkalommal seA kellemes időszéshez még r

A Győr tartatott közgyűő felségétől legs e vnygőbe m hó 16án tisztjé sét szónoka m. bizottságukban kiemelvén, hog esönös bizodaló közelebb előde nyilvánita, s a házban beigtatá zelebbi dec 13 urát ő felsége a Ez után közölte beigtatáskor m. zésre adott alk teendő eskü utá alkotmányba v uton lehetséges dítása czélozta gában, mint a lést az országga hűséget kívá ség ígérete ő f felsége koroná hogy a törvény közvetlenül hű nek s alkotmár ben a latin sző sága szerint fo den bírónak ite relmet látnak, lalkozandó val ben a hús-mér rületni akarvá ez által is az a nem fog a nép húst, de a szél toltatik. — Fe lebb mult orszá gondoskodásál tozatnak eszk alsó táblán is k ugmond, az valtozást tenni len még senki mert tapasztalt De erre monda sen törtéennek nyilvános dolg zöltessek, azt ő hűvelen, m hogy sokszor és magának oka pedig a g mig egyik tiszt a ülésben má E tárgy iránti gendő ő fensé is pénz nélkül ne gondoskod érdekében fek lése, annak k önkényes ada a tőle fizetend már úgy is az gek által elég a nemességn iránti tárgyal gyermekek, s majokkal, pis felhozatott az zett, egyik e ván tanácsko nevében a h sorozta őt a s talan szegény re az volt a f varban semm nehezen csil nemessége k fog; de a Rd söt ő fensége nélkül tudott vőre is a dol

tott, s be is végződött, kivévén, hogy a mennyire némely végzéseknél némelyeket nem tettek volna, ez mind az elnök, mind pedig a Rendek által kijelentett roszszalásra alkalmat nyújtott: — kivévén továbbá, hogy némelyek napdíjaira szigorúbb észrevételek történtek, s azok száma körülményekhez képest le is rovatott, ez alkalommal semmi más nevezetes tárgyú végzés nem hozatott. — A kellemes időjáratot hó váltá fel, ámbár annak a lapályon elenyészéshez még reményünk van.

A Győrmezei 1841ki novemb. 18kán s következő napjain tartott közgyűlésnek nevezetesebb tárgyai ezek: a mult közgyűlésből az ő felségétől legkegyelmesebben kinevezett m. főispánnak megüszteleseül s e vmegyébe megjelenésére meghívásul kinevezett számos küldöttség e hó 16án tisztjében eljárva Szekesfejerváron megtéve hivatalos jelentését szónoka m. megyei püspökünk által, ki előadta, mikép jártak el megbizottságukban, milly i egyesen fogadtattak a m. főispántól; különösen kiemelve, hogy m. főispán urat megkérte, méltóztatnék e megyét kölcsönös bizodalommal s részrehajlás nélkül kormányozni, mint ezt legközelebb előde is tette, mit m. főispán ur elhatározott szándékának lenni nyilvánítja, s a küldöttség szíves meghívása következtében az e megyei házban beigtatás és közügyek elintézése végett megjelenésül a legközelebbi dec 13kát tűzte ki. Jelentett ez alkalommal, hogy m. főispán urat ő felsége a pompás beigtatásról kegyesen fölmenteni méltóztatott. Ez után közöltetett a nm. magy. kir. udv. kancelláriától küldött s a leendő beigtatáskor m. főispántól leteendő eskünek szövege. Ez vitára és ellenzésre adott alkalmat. Ellenzették az esküformulát, mert a főispántól leteendő eskü után törvényünkben meghatározva, s az igen lényeges és alkotmányba vágó dolog lévén, annak változtatása csak törvényhozási uton lehetséges még akkor is, ha annak csak szóról szóról magyar fordítása czéloztatnék, annál inkább tehát, mert az eskü többet foglal magában, mint a törvénykönyvben foglaltatott, t. i. különös hűségkövetelést az országló fejdelem iránt. Erre mondták, hogy ő felségének van joga hűséget kívánni mindazoktól, kik szolgálatában vannak, s aztán a hűség ígérete ő felségének nem veszélyes az alkotmányra nézve, mert ő felsége koronázásakor mind a biztosító levelben, mind esküjében igéri, hogy a törvényeket fentartani, s ezek szerint kormányozni akar; ki tehát közvetlenül hűséget ígér ő felségének, azt igéri közvetve a törvényeknek s alkotmányoknak is. Kifogás történt az eskü azon része ellen is, melyben a latin szöveg után mondatik, hogy a főispán az isten s ennek igazsága szerint fog itélni; mert vannak alkotott törvényeink, mik szerint minden bírónak itélni kötelessége. Az eskü megváltoztatásában a RRdek sérelmet látnak, s azért adassék e tárgy az országgyűlési dolgokkal foglalkozandó választmánynak. — Olvasatott Csanád megye levele, melyben a hús-mérési (szék) jogot a jövő országgyűlésen törvény által előírulni akarván, ebbeli közremunkalásra felszólítja a vármegyét, hogy ez által is az adózó nép sorsa enyhíthessék. Erre mondták, hogy ez épen nem fog a népen segíteni, mert most még csak van, hol vehet a paraszt húst, de a székijog eltörlésével nem is vehetne. A felszólítás nem pártolattik. — Fejér vmegyébe felszólítja a RRket, hogy miután a legközelebbi mult országgyűlésen a felső tablánál ő fensége az ország Nádora gondoskodásából gyors író használtatott, kérnék meg ő fenséget, méltóztatnék eszközölni, hogy a legközelebb tartandó országgyűléskor az alsó tablán is kész gyorsírók legyenek. Ezt egyetlen egy ellenzette, mert, ugymond, az alsó tablának naplója már meg, s rendezve van, abban változást tenni felesleges azért is, mert Somogy vmegyét kivéve, az ellen még senki sem tett kifogást; aztán a gyorsírókkal sem nyerünk czélt, mert tapasztaltuk, hogy a felső tabla naplója is igen későn jelent meg. De erre mondatott: a naplónak czélja, hogy azokat, mik az országgyűlésen történnék, minél hamarabb és híven olvashassák legtöbben, s így a nyilvános dolgokbani részesülhetés és legnagyobb nyilvánosság eszközzöltessek, azt pedig csak gyorsírókkal lehet elérni; az eddigi mód lassú és hívtelen, mit egy volt országgyűlési érdemes követ azzal bizonyított, hogy sokszor olytak voltak neve alatt kiadva, miket soha sem mondott, és magáénak nem vallhatott; a felsőtablai napló később megjelenésének oka pedig a gyorsírók hiánya volt, legyenek ezek többen, hogy például míg egyik tisztazza azt, mit az országgyűlési ülésben feljegyzett, addig az ülésben másik lehessen, s ekkor az említett késedelem megszűnendik. E tárgy iránti tanácskozás közben említetett, hogy talán nem lesz elegendő ő fenséget a teendőkért megkérni, hanem, mert ez üdvös szándék is pénz nélkül nem létesülhet, szükséges költségfedezés módjáról kellene gondoskodni. S itt egy rész azt mondta, hogy, mert a nemességnek érdekében fekszik leginkább az országgyűlési naplónak hív és sebes közlése, annak kellene viselni a szükséges eszközt t. i. a költséget, s mert önkényes adakozásokból nem sokat remélhetni, mindenikre ki kell vetni a tőle fizetendő összeget. Más rész a szegény nemeseket pártolá, kik már úgy is az országgyűlési, színházra, muzeumra sat. fizetendő költségek által eléggé terhelve vannak, e terhelésben s fizetésre-szorításban a nemességnek elnyomatása és végromlása lappang. Mondatott ez iránti tárgyalatasközben az is, hogy az rosz határozatok oka, mert gyermekek, szegények és királyi hivatalnokok nem nyertek végeznek, lármájokkal, püsszegesökkel a józanabbakat a beszédűt elijeszítik, például felhozatott az országgyűlés is. Erre szokottál hevesebb vita keletkezett, egyik ezt megsértésnek mondta, mind azokra nézve, kik nyilván tanácskoznai szoktak, mind pedig az egész közönségre, kinek nevében a határozatok történnék; másik tudni akarta, mellyik rendbe sorozta őt a szót, mert ő is a határozatokba befolyani szeret és szok; talán szegénynek tartja a szót mindazt, kinek fekvő birtoka nincs! erre az volt a felelet, hogy szegény az, kinek semmije sincs, tehát a zavarban semmit sem veszthet, hanem csak nyerhet. Az ingerültség csak nehezen csilapult. Kéretett legalább elvili kimondatni, hogy a vmegyé nemessége kész magára vállalni az ebbeli költséget, ha az kívántani fog; de a Rdek abban egyeztek meg, hagyának a dolog bővebb elintézését ő fenségre, ki valamint az előbbi országgyűlésen költség-kívánás nélkül tudott szereznai gyorsírókat, úgy ismeretes bölcsesége szerint fog jövőre is a dologban módot találni; ez uttal tehát csak a szükséges előgon-

doskodásért kéretnek még ő fensége, minél tovább a fejérvmgyei felszólítás úgy sem terjed. — (Folytatása következik). 25.

A pestimegyei pártfogása alatt álló hazai első Takarékpénztárnak: a mult october 31kén tartott közgyűlés határozata következtében folyó december 12k napjától jövő évi január 4k napjára, — meddig t. i. a folyó évi számadások elkészítetni, s az e végre szabályosan kiküldött bizottság által a jövő január 9kén tartandó közgyűlés elibe terjesztésük tekintetéből előlegesen megvizsgáltatni fognak, — minden betételi és visszafizetési kezelése megszüntetnek, s ezekre nézve a hivatal a kített napig zárva lesz; minélővgya azok, kik még ez évben a pénztárba betenni, vagy pénzüket onnan visszavenni kívánnak, a kített határnapra ezenel figyelmeztetnek. Felszólítanak egyszersmind s tisztelettel megkéretnek a t. cz. részvényesek: hogy az alapterv s több közgyűlési határozatok következtében a jövő 1842k évben életbe lépéendő jobbágy-kölcsönnek az e végre kijelölt tartalék-pénztárból mi móddal, s mi biztosíték mellett lehető eszközlése iránti nézeteket s illetőleg javaslataikat az e tárgyban Karácson után összeülendő bizottság elnökével segédigazgató Fáy András urral legfeljebb folyó hó 24k napjára írásban közölni oly végből sziveskedjenek, hogy ezen már bizottságilag, de választmányilag is többször vitatott tárgy iránt ez utolsó bizottság a közgyűlésre a közkívánatnak megfelelő, de viszont a pénztárt is biztosító véleményt adhasson. Kelt Pesten december 15ő napján 1841. Szalay József m. k. titoknak.

Erdélyi országgyűlés. Nov. 18kán mint 3dik orsz. ülésben a jegyzőkönyv-szerkesztés kerülvén szönyegre, orsz. elnök ő maga előterjeszté, hogy Magyarországgal Hajnik Károly ismeretes gyorsíró megkérte, kinek segélye által tökéletes beszédter szerkeszthetik. A RR. köszönettel fogadták e gondoskodást s határozták, hogy Hajnik Károly beszédter szerkesztvényét egy az orsz. RR. által választandó bizottság hitelesítse. — Másik ülésben határozattá vált, hogy a jegyzőkönyvnek 3 kiegészítő osztálya legyen, u. m. jegyzőkönyv, irománykönyv és beszédter. Az Isőbe az orsz. gyűlésen folyt előterjesztések s ezekre hozott határozatok s egyes szónokok kívánt beszédei; a 2dikba a RRkhez intézett s az ülésből kelendő minden iromány és adatok, s a 3dikba az orsz. ülésekben folyt beszédek irassanak. Ez osztályok megbíralására választott a nov. 19 s 20kai orsz. ülésekben az 1837ki mód szerint tíkos szavazattal 35 tag. — Alsőfejmegyé követe, b. Kemény Dénes utasításán fogva nagyobb nyilvánosság végett orsz. gyűlési hírlapot indítványozván a RR. az országos elnök nyilatkozatán megnyugodtak, miszerint bevérték, vajjon a mostani hírlapok nem felelhetnek-e meg a kívánatnak; továbbá a RR. felszólítására késznek ajánlkozott az orsz. elnök megkérni a RRk nevében a kir. főkormányzszéket, hogy ez a most fenálló hírlapok elibe gördített akadályokat mozdítaná el. —

Ausztria.

Bécs nov. 25. Majd egyezt, hogy a kormány által újonan kihirdetett bélyegtervény életbe lépett, s így ezen egy-évi tapasztalás alapján e törvény iránt némely észrevételeket közölni lehetségessé válván, annak rövid vázlatát adni annál kevésbbé gondoltam helytelennek, mennyivel bizonyosabb, hogy az anyagi kérdéseknek hazánkban is naponkint növekedő fontossága, más országok ebbeli törvényeinek ismeretét kívánatossá, sőt némelykor szükségessé is teszi. Már hosszabb idő óta az ausztriai kormány figyelme és törekvései oda irányoztak, hogy a törvényhozáiban, törvénykezelésben s közigazgatásban, mennyire azt a fennálló viszonyok megengedik, nagyobb egyszerűséget s egyformaságot eszközöljön, és bár azon számos a dolog természetében gyökerezett akadály, mellyek egy systematicus törvényhozástól el nem különözhetők, üdvös törekvésnek vártaivart eredményit gyakran majd egészen, vagy részletesen megsemmíti: még is annak nemes irányát el nem ismerni még azoknak is lehetetlen, kik e sorok szerzőjével azt tartják, hogy a legszoros logikai elmélkedéssel szerzett törvények is gyakorlatilag céljeljoknek nem mindig felelnek meg, minthogy a polgári társaságot képező egyének és azok viszonyai minden logikai következetességtől távol, gyakran oly anomaliákat képeznek, mellyek a törvényhozó munkájának egyszerűségével s összhangzásával megütközvén, annak legjobb célzait is megsemmítik. Bár ezen észrevételek a kérdésben lévő bélyegtervényre nem egészen alkalmazhatók, még is elegendők azon esemény megfejtesére, hogy a törvény két fővel „a bélyegrendeleteknek egyszerűsítése, a bélyegzendő tárgyaknak némelyik főbb osztályokra megkülönböztetése“ a közönség általános méltánylásra nem találtak, és sokan csak finantzialis munkálkodást kerestek oly törvényben, melly által még is a közjóvedelmek nemcsak nem növekedtek de alább is szállottak. A két főnemlített cél elérésére leginkább a következő rendeletek irányoztattak. 1) Az eddig főnnálló személyes rangú, nem kevésbbé a dicasterialis és hatósági bélyegeket, szintűgy mint számos más eddig főnnállott becsüárook (Taxen) a mortuarium és örökségi adó eltörlötték. 2) Minden másodbelyegzés (Naehstimpelung) megszüntetett. — E fontos áldozatok kipótálására némely hiteles irományoknál nagyobb bélyeg határozatott, mint előbb a tárgy becséhez, a kiadó személy rangjához, vagy magának az irománynak természetéhez képest megkivántatott, a középbecsű tárgyaknál az osztálybélyeg némikép fölemeltetett; — minden iromány-ivtől egy hason nagyságú bélyegpénz lön megkivánva; végre némely irományoknál egy nagyobb becsüár határozatott, melly mindazáltal azon számos könnyeb-bítés által, miket az alattvalók nagy része a patrimonialis és községi íté-lőszékek jegyzőkönyvi becsüár leszállítása által nyert eléggé kipótolvák. A legtetemesb ellenvetés, melly ezen új törvény ellen fölhozatott, abban áll, hogy annak rendeletei leginkább a polgári társaság alsőbb osztályit sújtják, és tagadhatlan, hogy ezen észrevételben sok igazság találtak, de azon fővel, melly ez esetben is leginkább tekintetbe veendőnek látszik, egyedül az: arányban állnak e a főnemlített egyszerűsítési törekvésnek kedvezési annak mellözhetlen és kellemetlen következtésivel. E kérdést csak a tapasztalás fejtheti ki eléggé, s az, a mint látszik, eddig kedvezőnek mutakozott. — Magyarország ezen új törvény által minden bélyegzendő tárgyakra nézve, mint bélyegmentett (stämpelfreies) beföld a külfölddel egy lábra állítatik t. i. az ott keletkezett irományok csak akkor,

ha kirekesztőleg a monarchia örökös tartományit kormányzó hatóságoknál (mint p. o. a cseh kancelláriánál, a német ítélőszékeknél) Magyarországon kívül kezelendő tárgyak iránt vétetnek hivatalos tanácskozásként, — a másodbelyegzésnek (Nachstempelung) a főnálló törvények értelmében vannak alavetve.

Az új francia követnek, gróf Flahautnak megérkezését az újságok hirdették, és így Sir R. Gozalon megérkezése után az itteni diplomatiának személyzeti átalakulása be volna végezve, az egyetlen orosz követet kivéve, mely iránt még semmi bizonyos határozva nincs. Gróf Medem ugyan nem sokára ide váratik, mindazonáltal kétséges: fog-e tartósan itt maradni, minthogy ő nem leend az itteni követség egyetlen főnöke, hanem annak foglalatosságai fölőszatván, ő egyedül maga viendi, mint mondatik, a politikai tárgyakat, a többi elintézése addig is a már hosszab idő óta itt szolgáló követségi tanácsos Struve igazgatására bízván.

Orosz és Lengyelország. A Times nem rég szerencsésnek vallá magát jelenteni, hogy azon hírek, melyek Lengyelországnak oroszonnal szoros összeforrasztását eszközölő ukázokra nézve terjesztettek, nem valósulnak meg. Az augsburgi köz. újság azonban a Times ezen jelentését közölvén, hozzá tette egész határozottsággal, hogy azon hírek az említett angol újság állítása dacára csakugyan való; és nem alap nélkül: mert egyik levelezője a „lengyel határszélekről” — ki amaz ukázok létének, úgy látszik, örül, — azokat legújabb egész terjedelmökben nemcsak megerősíté, de reményét is fejezte ki az iránt, hogy az összeolvastás e művének kivánt sikere bekövetkezendik. E levelező egyrészt magasztalva az orosz kormány ebbeli törekvéseit, ha nyilván nem rosálja is, legalább nem helyesli a porosz kormány tetteit, minélfogva az a porosz monarchia alatti lengyeleknek nyelvök s vallásuk további fentartását nemcsak nem akadályozza, de mindkettőre nézve szabad gyakorlatot engedvén, nyelvök művelésének s használatának tág mezőt enged. Szerinte azon vámrendszer, melyet az orosz kormány megalapított, s mely a lengyel tartományokat délre s nyugatra oly szoroson elzárja minden szomszéd nemzetekkel közlekedéstől, csak üdvös: mert ez a megkezdett assimilatio munkájának tökéletes bevezetésére vezet, azon fölül pedig kényszerítő mód gyanánt fog szolgálni a lengyel tartományokbani műipar emelkedésére és virágzására! Am legyen e jó úrnak az ő hite szerint, ki az 1830d. zendülés által megszakasztottnak hívén minden előbbi alkotmányos viszonyt, az orosz kormány ezen összeolvastó rendszerét nemcsak menteni, de magasztalni is tudja; mi azonban, megvalljuk ismételve, elszoruló kebelre nézzük az absolutismus-nak ezen folyvást haladó munkálatait, mert általa egy országot, egy nemzetet látunk, nem sorvadályos beteg gyanánt odaenyészni, hanem egy hatalmas anatómiai kés által fölvgdalt tetemnek esontjait látjuk gyógyszerári mozsárban izzé-porrá zúdatni, mely többé egy külön, magánálló testté soha össze nem alhatván, nem fog bátyaképen emelkedhetni a netán rohanást kezdendő éjszaki árnak. Most már pénzei assimiláltak a nagy országeihez, hogy kereskedése azért szinte összeolvadjon. A czélnak tökéletesen megfelelő rendszabály, kivált miután szomszédaitól elzárva, csak keletre s éjszakra adhatja fölőszegét, csak onnan veheti szükségét! Tudjuk, hogy számos rokon kebel fog velünk felsohajtani, látva e derek nemzet enyészését, s velünk elismerni, hogy alkotmányos szabadság utáni vágyát drágán, igen a legdrágábban — mert mi lehet drágább egy nemzetetelmél — fizeti meg! És a mi szeretett szlávokonink, a mi kedves ikertestvéreink, oda tekintve éjszak felé, nem ohajtják — e inkább a mi alkotmányos rendszerünket, mely felett törvényszerető fejdelem, s szabadságot elvező nemzet örökdió, mint ama rendszabályokat, mely egy nemzetet tüntet el Európából nyelvvel — s ma holnap (an vallásával is? Köztünk többnyire félreértés oka viszálainknak: értsük meg egymást és fogadni mernénk — egyek leszünk! — Mig az összeolvastás munkáját itt folytattatik, addig az angolok a hazátlanul vándorló lengyelek segedelmezése végett tánczolnak. E nemes czélna már négy tánczvizgalom adatot Londonban; legújabbán nov. 17kén, mely az előbbieket fényre és részvétre fölőlmulta: mit részben annak is tulajdoníthatni, hogy miss Adelaide Kemble, az angol daljátékok mai hősnéje, a tánczvizgalommal összekötött zenészetben tetteges részt vön. Enyhíse bajaitokat, ha lehet, e vígsággal gyűjtött alamizna; vesztességüket s ebből eredő szívkinaitokat, tudjuk, a leggazdagabb ajándék sem pótolhatja, a világ aranya sem enyészetheti el!

Spanyolország. * A P. Hirlap szeszélyes párisi levelezője azt mondja, hogy „Guizot miniszternek csakugyan komoly szándéka végrehajtani azon tervét, hogy a spanyol kérdések europai congressus által intézessenek el”. Lehet, hogy azon salonokban, melyekben a levelező megfordul, beszéltek Guizot úr e szándékáról; annyi azonban bizonyos, hogy ezen eszme mindjárt fogalmazása után oly nehézségeket talált Bécsben és Londonban, mik szerint annak létesítése felől novemb. közzepe táján Guizot úr komolyan már nem is gondoskodhatott. Így értesít nek legalább német lapok párisi s londoni levelezője, s így a jelentősebb londoni hirlapok is. A M. Post igen kedélyes hangulatban irt e tárgy felett, és szavai nyilván mutatják, hogy Guizot úr szándékát úgy parolá, miképen sorából akárki is könnyen észrevehető, hogy az egész tárgyat tréfának tekinti. — A mi csekély véleményünk szerint is egészen fölőszegessé lesz az europai nagyhatalmak spanyol ügyekbei avatkozása: mert a rend e szép felszígeten, — már akar azért hogy Espartero úr szilárdul forgatja a dictatori pálczát, akár pedig mivel maga a nemzet kifáradva a hosszú éveken át tartott forradalmak s nyugtalanságok alatt, végre jó vagy rossz kedvből pihenni akar — csakugyan napról-napra erősebb lábra kezd állani. — Madridban novemb. 11d. don Domaso Fulgoso lövetett agyon; ez — mond a Times madridi levelezője — híhető leg utolsó azok közül, kik az octoberi palotatamadásnak áldozatul estek; anyjának Esparteroval történt pamplonábani jelenetéről ugyanazon levelező szívrazólag beszél: sikere azonban anyai esdeklésinek nem lön, mert e fia agyonlövetett, testvére pedig Jose, kinek halálitélete tíz évi fogságra változtattak, a Marianna-szigetekre vitétt.

Páris, nov. 21én. A Gazettában béke és barátsági szerződés közzétetik Spanyolhon s Ecuador amerikai köztársaság közt. Így lassanként új kapcsolatba lépnek a spanyol gyarmatok a hajdani anyaországgal.

Valenciában a fellegvár lerontása nov. 16án felfüggesztett; a kormányzó jövetének híre lecsendesültek a lázadók. — Novemb. 15kén Madridban ismét szigorú elítélés történt: az esküdtek a „Cangrejo kiadóját hat évi fogságra ítélték. A Huracan még mindedig röpiratként jelent meg.

Nagybritannia. Az augsburgi köz. újság egyik londoni levelezője, Mr. Alexandernek jerusalemi püspökké lett kinevezetéséből alkalmat vesz Nagybritanniának világbirodalmi, s világpápasági szándékáról emlékezni: azt az angol egyház terjesztése, amazi elhagyatottabb gyarmatainak népesítése által törekszik elérni: e népesítés pedig az anyaországbuli kiköltözők által fogva utóéletni, mely egyszersmind egyedüli s legbiztosabb eszköznek állítatik az alsóbb néposztály inségének enyhítésére, megszüntetésére — a gabna-egyedárusok által. E czélból a kormánynak népkivándorlás rendszerítését illető terve gyamolitására legújabbán népes gyülekezet tartott a cityben. — A királynő s magzata legjobb egészségben vannak; a keresztelés decemb. 5d. táján fog a windsorpalota Sz. György-kápolnájában véghezvitetni. Az özvegy királynő egészségi állapotja iránti hírek is megnyugtatóbbak; éjei csöndesek, betegsége jelei azonban nem változnak. — Novemb. 17d. tartotta az irlandi alkirály de Grey gróf első reggelényét (Lever); tory-levelezők azt IV. György ideje óta a legfényesebbnek s legnépesebbnek hírlík. Megjelent a dublini lordmayor is O'Connell hivatalos pompájában; találkozása azonban de Grey-vel igen hideg vala.

Turinban szeptember 6kán hajózási szerződés kötött Nagybritannia és Szardinia közt.

Zadkiels Almanach második kiadásában az újdonszülött királyfinak jövendölés tétetik; ő az ijász jegye alatt született: ez azt jelenti, hogy karcsú, szőke és deli lesz, hasonló magas atyjához. Születésekor a hold jó viszonylatban áll Merkurral: ez világos elmét és okosságot jósol számára. Jupiter és Venus, az áldás csillagai, egyenesen hatoltak le hatalmas sugárzatban: e szerint szelíd jóakaró király leend, de ki egyszersmind erős kézzel tartandja a kormánypálczát, s néha némi makaessággal maradand véleménye mellett. Fájdalom, részveti sugárát a nap felé az álnok Mars: mi azt jelenti, hogy a királyfi gyermek-évei nem lesznek mentek nyunyaltól; s ezenfelül Saturnusnak négyszög-fénye arra mutatott, hogy az életben gond, baj, s hatalmasökkenés fognak bekövetkezni.

London november 19kén. A hirlapokban felszólítások foglaltatnak London több negyedeiben uralkodó inség enyhítésére. Aláírások nyitattak e végre; s London községi tanácsa vevé pártolása alá a jötevő vállalatot.

A M. Chronicle így ítélt Quénisset pöre felől: Orgyilkolás és királyölés mindig utálatot s borzadást gerjesztének, s annál inkább minél nagyobb a szellemi energia, mely a bűnt sarkanytűzza. Reszkettünk azon monarchia és potgáritársaság sorsaért, mely oly szörnyen elhatározott gonosztevéktől támadtatek meg, mint Fieschi, oly értelmes és benső erejű vakbuzgóködöktől, mint Alibaud. De mióta illy véteket oly emberek követnek el, minők Darmés és Quénisset, kik alig bírnak fel-fogni bármi eszmét, legkevesébbé politikait, reméljük, hogy végkép el fog enyészni a királyölési merény: minthogy e szereppel már csak oktanok foglalkoznak.

November 18kán végre egészen elkészült a Temze-tunnel aknája; s ezentúl a kocsi és gyalogok számára bemenetek fognak építtetni.

A majd egészen kész Manchester-sheffieldi vaspályának eddigelő csak s angol mérföldre terjedő vonal nyitattott meg nov. 18kán Manchester-től a Godley-hidig.

Plymouthban nov. 17kén a mayor elnöklete alatt nagyszámú gabnatörvény elleni gyűlés tartott, melyet hiába törekedtek a chartisták zavarni, melyben John Russell lordhoz oly értelmű felírás határozott, hogy Plymouth lakosai benső hálát éreznek ő lordsága iránt nemes törekvéseért, melyeket hivatala viselésekor kifejté a kereskedés ügye s a szegények segélyezése körül, miért is forróan ohajtják, s reménylik ő lordságának hivatalába visszalépését.

Franciaország. A Journal des Debats rögtön megváltoztatá hangját Espartero felől, mert, úgy mond, cselekedni tud, rendet terem s a forradalmiakat szétveri; csak ezen úton fogja feledtetni előbbi cselekvését. — Az oppositio-lapokat neveti a J. des Debats, melyek miniszteri crisist látnak három napi csöndes tanácskozásban, holott nem egyeb, mint elkerülhetlen nehézség a budget meghatározásában.

A szeptemb. 22kei vallatásban ismétlé Quénisset előbbi vallomását, s azt mondta: ő ugyan tudja, hogy egy királyfi van a katonák élén, de nevé nem ismeré. Utóbb birtokos emberekre is hivatkozván, azt mondá, hogy Moulon butorárust igen érdeké az ügy, ki 25,000re tevő az összeesküdtek számát, s egy leendő Bertalan-éjszakáról beszélt a hivatalnokokra nézve. Szembesítetvén több vádlottal s tanúval, szilárd beszéde azt mutatá, hogy igazságot szólt. 30án azt vallá, hogy a complot meg volt ugyan érve, de a királyfi érkezése meglepőleg történt. Octob. 2án vallá, hogy semmi ígélet sem tétetett neki, hanem olly indulatláiban volt, mely kész vala a kormány tiszteit megtámadni. Végre a novemb. Skaí vallatáskor kimondá, hogy 1840ik januárban fogságban levén megismerkedett több odazárt republikanussal, s többek közt neki Mathieu, ha a respublika győzend, 5000 franknyi jövedelmű hivatalt ígért. Csak (12) hónappal a fogságboli kiszabadulása után találkozott az utcán ottani egyik pajtásával Prioullal, s ekkor kezdé ismerni Martint, ki vele volt. Vallomásai szerint befogattak mind a töle vádlott egyének, bizonyos Dufour-t kivéve, kit nem lehettek. Mindnyájan a travailleurs égalitaires főnökei, kik még a felsült merény után is gyűlést tartának, továbbá tanácskozándók, mit kelljen cselekedni. Legtöbbször fordult elő Colombier csapláros neve a vádlások közt; nála tartattak az egyenlőségi munkások gyülekezetei. Itt iratott a toulouse-i nemzeti örséghez intézett felírás is alá, melyet, mint Quénisset mondja, több jól öltözött ember is alá irt. kik azonban csak néhány perczig maradtak ott. Tartattak azonfelül még más titkosabb összejöveteleket is, melyekben Colombier részt vön. Fegyvereket szereztek, löveteket csináltak, Quénisset azonban soha többet nem látott a már említett pisztolyoknál. — Colombier sept. 15én fogatott el. Házában többféle republikanus könyvek találtak. Colombier két hirlapot is tartott a Commerce és le Peuple-t, noha ő alig tud

olvasni. A bizonyos M. hallgat arra vallá, hogy a pisztolyt a bier tagadja.

(Quénisset)

háza szomsz. Journ. du Múlt szomb. újsággal főnököt Marín, h. n. több em. téssel volt. gyilkokat a Fegyverek szerezne helyeiken v. ket osztoga set, mi vége ezredet le. lékezéll m. meg nem v. ban pisztol. egy másik. fegyverek. runk mások. felső inge. czimborait. egyik pisz. kor jött a. ide s t. v. mond Quén. mondá, ho. fiatal embe. állt mellett. Fülöppel. ti karra mu. kihuzam a. senkit sem. Már távozt. vele, de g. hoz: én va. hogy a tet. nyúlt, s ő. len lőt, a. — Mig per. Egyébiránt.

Quénisset)

Quénisset)

Quénisset)

Quénisset)

Quénisset)

Quénisset)

Quénisset)

Quénisset)

Quénisset)

Quénisset)

Quénisset)

Quénisset)

Quénisset)

Quénisset)

Quénisset)

Quénisset)

Quénisset)

Quénisset)

olvasni. A toulouse-i polgárokhoz írt levelet ő maga nem írta alá, hanem bizonyos Miroulle műasztalos hordozgató szerte. Ő, úgy mond, nem hallgat arra, mit beszélnek vendégei a csapszékben. Utóbb azonban bevallá, hogy égalitárek csakugyan jöttek hozzá, s köztök az is volt, ki a pisztolyt elstűtötte. De a maga részéről személyes részvevést Colom-bier tagadja.

(Quénisset vallatásai folyt.) Quénisset, minthogy az említett bor-lház szomszédságában lakott, mindennap beszélt, s többféle hírlapot, a Journ. du Peuple, National, Commerce, Populaire-t hallá felolvasatni. Múlt szombaton, Hétfőn megtudta Colombiertől, hogy nem sokára tetemes újsággal fogszolgálatni, mivel holnap a Carré Saint-Martin negyedben főnököket fog kinevezni a lelkesült tömeg számára. Hétfőn mondá neki Marin, hogy emberei gyűjtésével foglalkozik, s ugyanaznap Colombier-nél több embert talált, béke s csata felett vitatkozót, s néhány már töltéssel volt ellátva; köztök vivómeister is volt, kinek számos kardjaiból gyilkokat akarának készíteni, de e munkát nagyon bajosnak találák. Fegyverek iránt tanácskozávan, Jean Marin azzal biztatta a többit, hogy a serezednek elég puskája van, el kell foglalni azokat; a czimborák már helyeiken vannak, közelg az óra. Marin távozott, Dufour pedig lövete-ket osztogatott némellyeknek, mindenkinek kettőt. Most kérdé Quénis-set, mi véteték tehát célba s azt felelé Dufour: forradalom lesz, a 17ik ezredet le kell fegyverzeni; te engedelmeskedni fogsz főnökidnek, em-lékezzél meg a mi mondaték, s köz katonára ne löj. Quénissetnek még nem volt fegyvere; Justel találkozávan utól egy csapáros szobájá-ban pisztolyt kapott, mely spanyolnád segedelmével tölteték meg, s egy másikat Boucheron pajtása számára. Just így szóla hozzá: te e fegyvereket használni fogod, s ha elmulasztanád, tudod, hogy még bi-runk másokkal, s hogy rajtat szavunkat be fogjuk teljesíteni, — s ekkor felső inge alá rejté a pisztolyokat, mikép Just az övéit. Sokfelé keresé czimboráit, de sehol nem látott egyet is, kivéven Boucheron, kinek egyik pisztolyát adá. 10 óra után a barrière du trônehoz visszaérkezte-kor jött a katonai menet, ezt a traversière utcáig követték, s itt Marin ide s tova szaladgált, embereit gyűjtendő. En nem ismerem a királyfi-t, mond Quénisset, s kérdém Boucheron, itt volna e Lajos Fülöp, s ő azt mondá, hogy az egy tábornok. Midőn keresztül léptem a meneten, sok fiatal embert láttam, kik reggel löveteket kaptak. Boucheron jobb felől állt mellettem. Ekkor lármázni kezdének: Eljen a 17ik ezred! Le Lajos Fülöppel! Le Guizot-val! Le a királyi családdal saherczeggel! Just a tisz-ti karra mutatva sugá: oda kell löni. Ekkor bal kezemmel felsőingem alól kihuzám a pisztolyt, s ugyanazon bal kezemmel lötem a jelet irányban, senkit sem vettem célba, mert rá nem értem, és senkit sem ismerék. Már távozni akarek, midőn egy férfi hátulról megragadott; birkóztam vele, de gyáva czimborám nem segítettek; ekkor mondám elfogóim-hoz: én vagyok, öljetek meg! — Későbbi vallatásakor mondá Quénisset, hogy a teit lövés pillanatában látá, mikép Boucheron is pisztolyához nyúlt, s ő azt hívé, hogy vele együtt löni fog; de minthogy igen hirte-len lőtt, amaz alkalmasint megijed s elejté a fegyvert.

Páris, nov. 24d. A cabinetben vizsályok — a Constitutionnel szerint — míg nem szűntek meg; Humann diadala Soult felett nem tartott soká. Egyébiránt azon meggyőződését nyilvánítja e lap, hogy a kamarák ösz-

szeüléseig a miniszterség még csak elteng, azon túl azonban tartósságá-ra nem számíthatni.

Németország. Stuttgart, nov. 6kán. A követek kamrájában Werner úr indítványozá, hogy a vándorlások és kiköltözések szabályo-zására s czélszerűsítésére kiköltözési- s gyarmati-egyesület alakítá-sék, mellyet a kormányzás más kormányokkal összeköttetésével, tetemes számú részvények átvételével sat. pártolni kegyeskedjék. Kivánatos, hogy ezen indítvány nemcsak Württemberg, hanem a németföldegység kormány-nál is olly kedvezőleg, mikép a kamarában, fogadtassék, bár ezt minden német hazafi pártolná, mert ebben Németországnak egy életkérdése rejlik.

Weimar, nov. 22kén. Tegnap nyitott meg országgyűlésünk. A kö-vetek szokás szerint udvari ebédre hívatlak meg. Ma volt az első tanács-kozási gyűlés. Weimar város képviselője Hens könyvkötő-mester.

Schweitz. Zürich, nov. 25d. Genfben az alkotmánytanács kijelentetett. A statutanács reform-ajánlványai a lakosságot nem elégtük ki; köztök a legnyomósabb, egy új választási rendszert illető hiányzott. A zavar vasárnap és hétfőn nagy volt, s a csend csak akkor állott hely-re, miután a képviselői tanács az alkotmánytanács (Constituante) czél-szerűsége iránt igenlőleg határozott.

Belgium. Az utolsó kiállítás bámulatos előhaladást tanúsíta az iparban. A vaspályák létesítése, a vallás, rend és szilárdság uralkodó elvei szépen biztosítják Belgium jövőjét. A monsi vaspálya decemb. 16kán fog megnyitani; a verviersi nov. 1sején 1842, és 1843 majus elsejéig a por-roz határig készülend el.

Mexico. Septemb. 14éig terjedő tudósítások szerint a mexicói lá-zadás terjedni látszik. Valencia tabornok elfoglalá az úgynevezett fel-legvárt s a város egyéb erősebb épületeit. Bustamente elnök a palotából a sz. Agoston zárdába vonult, mellyet biztosabbnak hisz, s néhány száz katonával a fellegvár felé megindult, de csak hamar visszafordult. A lakosok házaikba zárkoztak; Valencia katonái jobban öltözvék mint a kormányéi, s szebb algyúkkal is bírnak; azonfelül ő naponként egy egy katonájának egy spanyol tallért ad, míg a kormány alig fizeti a bért. — Sept. 7én oszromzár alá vettnek nyilatkoztak a város; 13án az érsek a fellegvárban volt, triumviratust akarván alkotni Sant-Ana, Valencia és Bustamente közt, de a pronunciadorok (fellázadtak) erről mit sem akar-nak hallani, s csak magok kívánnak uralkodni. 17kére váratik Paredes tábornok 3000 emberrel s 14 algyúval; akkor hihetőleg Bustamente vég-kép el fog hagyni minden katonáitól.

Vegyes hírek. Olaszországban, egy Vétrilla nevű faluban Viterbo mellett, bizonyos fiatal póremler bűszdühében atyját s négy más személyt fejszével agyonvert; ezenkívül 12 személyen kisebb nagyobb sebet ejtett. Egy gyermeket csak az által mentett meg atyja a haláltól, hogy az őrzőgőt még jókor agyonlőtte. — Nov. 9kén „Le Veloce“ fran-czia gőzös, mellyen Pontois gróf Franciaországba térendő, a konstan-tinápolyi révbe megérkezett. — Szmyrna utolsó (oct. 26kai) tudósítások szerint a druzok és maroniták közt komoly, sőt véres verekedések tör-téntek. A druzok mintegy 3000en a maroniták földére rontottak, kik is-mét 4000 főnyi erővel szegültek a druzok ellen; azonban a maroniták tökéletesen megverettek; a druzok számos falut és zárdát is felgyújtá-nak. — Rosetteban veszélyes typhus, mások szerint dögvész uralkodik.

ÖR.

Budapesti hírek. Pest, dec. 4. Pédátlan langys időnk szinte tévedésbe hozhatna idegen utazókat égaljunk iránt, mert a napnak né-melly óráiban, sőt néha este is akár nyári öltözetben sétálhatni utcáin-kon. Ma azonban megbomlott a jó idő, nem ugyan hidegre fordúlva, mi egészen rendén volna, hanem esőzésre, mi annál kellemetlenebb, minthogy csak annál inkább kiténti sáros utcáikon a hanyagül ösz-szesepert s öszszegyült szemetet. — A gőzösök megszüntek Pestről lefelé jární, — felfelé azonban míg az idő kedvez, folytatandják útjokat. „So-phía“ vízbe sülyedt vasgőzös, négy napi fáradságos munka után víz alól kiszabadulván Pestre érkezett. — Városunk világítása csak nem igen akar megfelelni a köz várakozásnak. Havalaki kérdés: vannak e Pesten lámpák? azt felelném: vannak bizony; ha kérdeznék: meggyújtják-e azo-kat? — azt kellene mondanom: nem mindegyiket, s jó későn, mikor az ember már a sötétben botorkál; — végre ha azt kérdené: világos e hát az a Pest? — kénytelen volnék felelni: igen, mikor holdvilág süt. Ennek pedig egyszerű oka a lámpák rozsz és czéltalan elosztása, mert ott, hol legszükségesebb volna, ritkán van, például a sarkokon, hol az vol-na czélja, hogy átvilágítson az utra, s ne lenne az ember kénytelen rozsz kövezetünk-okozta sáros, vizes gödrökbe sippenni. Minden az el-rendezéstől függ, — s közbenközben egy egy lámpával szaporítíni a mostaniak számát, talán szinte nem ártana. —

December 2. Kuthy Lajostól megjelent, „Polgári Szózat kelet népéhez 1841“. — Tartalom: I. Fejezet. Szív és ész. 1. Az ész meghatározása. 2. Mi a szív? 3. Páronalok a szív és ész kö-zött. 4. Szív és ész mint status-életerők. 5. Szív és ész mint re-form-elemek. II. Fej. Mellyik elem uralma, minő eredményeket fejte ki az egyetemes világtörténetekben? 1. Egyiptom. 2. Spanyolhon. 3. Ang-lia. 4. Lengyelép. 5. Éjszakamerikai egyesült státusok. III. Fejezet. A magyar nemzet életében mellyik elem volt uralkodó polgárszerkezete-s történeteiből ítélve? 1. Előjegyzetek. 2. A kiköltözés. 3. Árpád kora. 4. A szeri alkotmány. 5. Sz. István kora s alkotmánya. 6. Nemzetünk a különházbéli királyok alatt. 7. Észrevételek a később időkről. IV. Fe-jezet. Minő helyzetben talált bennünket a jelen század, s jelesen az 1841. év, polgári alkotmány, anyagi élet, nemzeti jellem és műveltség tekintetében? 1. Polgári állodalmunk. 2. Anyagi körülményeink. 3. Nemzeti jellem. 4. Erköles és műveltség. 5. Minő helyzetben volt nem-zetünk a XIX. század elején? 6. Az 1840. országgyűlést követő korszük-ségek. 1. Az izgatás természetéről. 8. Kitérés Journalistikánk felett. 9. Észrevételek gr. Széchenyi, Kelet népe“ című könyvének czélja és e-reményi felett. 10. Néhány szó a sajtó-nyilvánossági modorról.

Nagykároly, oct. 17. 1841. *) A Pesi Hírlap 81dik számában f. évi sept. 13kán tartott Szatmár megyei közgyűlésünkről olly jeleneteket olvasánk, mellyeknek elég egyoldalú, s rozszul választott kizemelésével a közlő, úgy látszik, nem a tanácskozás alatti azon közérdekű tárgyak ismertetését, mellyek a nagy közönség figyelmére és tudomásá-ra méltók, hanem olly egyének gyanúsítását tüzte ki főczélul, melly-lyek a közlő idegenségét alig vonhaták magyokra, mint azzal, hogy tőle független véleményűek. Alljon itt ezeknek ellenében a törté-tek élethű előadása.

A). A legfensőbb leirat, melly a megye kebelében munkálkodó kir. biztosság tárgyában tett megyei feliratra keletkezett, — ollyannak, melly a megye RRnek aggodalmát eloszlatná, nem találtatván, bár emelkedett néhány szózat, mellyek a megoszott érdekek békés egybeolvadását o-hajtván, a kir. Biztosság megszüntetésének eszközlését javasláik, — a többség még is új felirást határozott, mellyel a megyének előbbi néze-teit s okait a RR ismételve kifejtvé, egyszersmind a kir. leirat ama szavaira „ut Cottus sollicite abstineat, ne moliminibus recto ordini, le-gitimaque auctoritati adversantibus vices suas accomodet“. — Ó Felső-gét hóduló tisztelettel biztosíták, hogy köztük semmi meghasonlott, tör-tvény- s hatalom elleni törekvést nem tapasztaltak, és minden végzéseik köz s nyilvános megegyezésből származnak.

A többség határozott akarata: volt ez egyenes szüleménye, nem pedig, mint a P. Hírlap 81k számában közlésből érthető, a két ol-dal ellenkező kívánatának ne talán kölcsönös alkudozás ösvényén kila-lált középútja; mert azon néhányat, kik a jobb oldalon a kir. leiratban nyugalmat találtak, a bal oldalon pedig a tárgy körül ellenkező he-vevessé kitörésekre fakadtak, — a jobb vagy bal oldal képviselőjének úgy szavazatokat az egész oldalok kívánatának — ha csak ők magok ezt nem hiszik — senki nem tekintheti. — E tárgyak hosszabb időre húzódtott vitatása alatt történt ugyan néhány érzékenyebb kifakadás is, de ezeknek a teremből kivitele éppen olly hiba lenne, mint minőt a tisztelt közlő követ, midőn a tárgy érdemére nem tartozó tanácskozási egyes jeleneteket s nyilatkozási szavakat az egészen szövetéből valogatva kizemelvén, az egész valónak illy törések által elferdítésével e tudósítások magas czelját téveszti. Miután azonban a közlő, ki-nek véleménye e részben az enyimtől talán különbözik, e hibát eléggé nem kerülte: ő rendszeréhez sokkal hívebb s tudósítási fonalában sok-kal következetes lett volna, — előadásának sokkal több historiai hi-telt szerzett, és azt az egyoldalúság bélyegétől sokkal jobban megóvta

*) A tárgyak sokasága miatt elkészt érdekessé közlést, ugyanez okból némi rövidítésekkel adjuk.

